

JUSTITSMINISTERIET

Politi- og Strafferetsafdelingen

Dato: 6. februar 2013
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsbeh: Anne Høgenhaven Simony
Sagsnr.: 2013-731-0026
Dok.: 665427

Forslag
til
lov om ændring af retsplejeloven
(Udvidelse af ordning om underretning til forurettede)

§ 1

I retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1008 af 24. oktober 2012, som ændret ved § 1 i lov nr. 1242 af 18. december 2012 og § 1 i lov nr. 1387 af 23. december 2012, foretages følgende ændring:

1. I § 741 g, stk. 1, indsættes efter 1. pkt. :

»I sådanne tilfælde underrettes den forurettede desuden efter anmodning, hvis gerningsmanden under afsoning og på institutionens område med institutionens viden medvirker i optagelserne til et tv- eller radioprogram produceret til visning her i landet, hvori den pågældende har en fremtrædende rolle, eller i et portrætinterview i et dansk dagblad. Det samme gælder ved medvirken i optagelserne af et sådant tv- eller radioprogram eller interview, jf. 2. pkt. uden for institutionens område i tilfælde, hvor institutionen har meddelt tilladelse til udgang med viden herom.«.

§ 2

Loven træder i kraft den [DATO].

§ 3

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

- 1. Indledning og baggrund**
- 2. Gældende ret**
- 3. Lovforslagets udformning**
- 4. De økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige**
- 5. De økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.**
- 6. De administrative konsekvenser for borgerne**
- 7. De miljømæssige konsekvenser**
- 8. Forholdet til EU-retten**
- 9. Hørte myndigheder mv.**
- 10. Sammenfattende skema**

1. Indledning og baggrund

Som anført i regeringsgrundlaget fra oktober 2011, "Et Danmark, der står sammen", ønsker regeringen, at ofre for kriminalitet skal hjælpes bedre.

Regeringen har derfor i samarbejde med Enhedslisten fremlagt en offerpakke bestående af initiativer, der skal sikre, at ofre for kriminalitet får bedre hjælp. Offerpakken består af tre tiltag: Etablering af en offerfond, udvidelse af underretningsordningen over for ofre samt et tiltag, som skal kunne sætte offerets version af sagen i centrum i retssager.

Med dette lovforslag foretages de lovændringer, der er nødvendige for at gennemføre tiltaget om udvidelse af underretning til forurettede. Tiltaget om etablering af en offerfond behandles i et sideløbende lovforslag. Spørgsmålet om at sætte offerets version af sagen i centrum i retssager vil blive behandlet af Strafferetsplejeudvalget.

2. Gældende ret

2.1. Ved lov nr. 412 af 9. maj 2011 blev der indsat en ny bestemmelse i retsplejeloven (§ 741 g), hvorefter forurettedes muligheder for at blive underrettet, når gerningsmanden kommer på fri fod, blev udvidet.

Bestemmelsen blev indsat på baggrund af de anbefalinger, der fremgår af en rapport om en styrket indsats over for ofre for forbrydelser, som blev afgivet i december 2010 af en arbejdsgruppe nedsat af Justitsministeriet.

Ifølge bestemmelsen i retsplejelovens § 741 g, stk. 1, skal den forurettede i sager, hvor der er afsagt dom om ubetinget fængselsstraf for en grovere overtrædelse af straffeloven, hvor vold, trusler eller anden personfarlig kriminalitet indgår, eller en sædelighedsforbrydelse, efter anmodning underrettes om tidspunktet for den dømtes første uledsagede udgang og løsladelse og om eventuel undvigelse, hvis den dømte har været varetægtsfængslet før dom og ikke har været løsladt mellem dommens afsigelse og fuldbyrdelse. Er den forurettede afgået ved døden, underrettes den forurettedes nære pårørende efter anmodning. Underretning kan afslås, hvis væsentlige hensyn til gerningsmanden taler for det, f.eks. ved risiko for misbrug af oplysningerne.

Ifølge § 741 g, stk. 2, finder reglerne i stk. 1 tilsvarende anvendelse, hvis gerningsmanden er dømt til anbringelse efter straffelovens §§ 68, 69, 73 eller 74 a eller til forvaring efter straffelovens § 70.

Desuden fremgår det af § 741 g, stk. 3, at justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om underretningsordningen, herunder om, at afgørelser ikke kan påklages til en højere administrativ myndighed, og at persondatalovens bestemmelser om oplysningspligt ikke finder anvendelse i forhold til den dømte.

Ifølge forarbejderne til bestemmelsen begrænser retsplejelovens § 741 g ikke de allerede eksisterende muligheder for at underrette forurettede om gerningsmandens løsladelse mv., jf. Folketingstidende 2010-11, 1. samling, tillæg A, lovforslag nr. L 134, pkt. 2.3.2.1. Der vil således fortsat – uanset arten af den begåede kriminalitet – i konkrete tilfælde, hvor det ud fra præventive eller sikkerhedsmæssige overvejelser konstateres, at der er et særligt hensyn at tage til forurettede i sagen, kunne foretages underretning ved gerningsmandens løsladelse mv.

Bestemmelsen trådte i kraft den 1. juli 2011 og finder anvendelse på overtrædelser, der begås efter dette tidspunkt.

Der er i medfør af § 741 g, stk. 3, udstedt bekendtgørelse nr. 809 af 29. juni 2011 om underretning ved udgang og løsladelse mv., som fastsætter de nærmere regler for underretningsordningen.

Det følger af bekendtgørelsens § 6, at kriminalforsorgen foretager underretning vedrørende dømte, som er idømt en ubetinget fængselsstraf, hvilket er kerneområdet for underretningsordningen. Tilsvarende er det kriminal-

forsorgen, der foretager underretning vedrørende personer dømt til forvaring. Ved foranstaltningdømte henholdsvis ved unge, som er idømt en ungdomssanktion, forestår statsadvokaten henholdsvis politiet underretningen af ofret.

Anmodninger fra forurettede om at modtage underretning behandles af den politikreds, som behandler eller har behandlet straffesagen, jf. bekendtgørelsens § 2, stk. 1. Der er ingen frister for indgivelse af en anmodning om underretning. Anmodningen skal behandles i forlængelse af modtagelsen. Der kan dog først tages stilling til anmodningen efter straffesagens endelige afslutning ved retten, jf. bekendtgørelsens § 2, stk. 2.

Det fremgår af forarbejderne til retsplejelovens § 741 g, at gerningsmanden – i modsætning til forurettede – som udgangspunkt ikke forvaltningsretligt kan anses for part i sagen om forurettedes anmodning om modtage underretning ved løsladelse mv., jf. Folketingstidende 2010-11, 1. samling, tillæg A, lovforslag nr. L 134, pkt. 3.2.3. Det betyder bl.a., at gerningsmanden ikke har krav på at blive partshørt over oplysningerne i sagen.

I forbindelse med indsættelsen af § 741 g i retsplejeloven blev det vurderet, at bestemmelsen indebærer, at det i alle tilfælde – inden for de i bestemmelsen angivne rammer – vil være berettiget at videregive oplysninger om gerningsmandens løsladelse mv. til forurettede eller forurettedes nære pårørende. Dette gælder, uanset om videregivelsen ellers skulle have været bedømt efter persondataloven eller forvaltningsloven. Derimod fandtes gerningsmanden ikke at burde orienteres om afgørelsen om underretning til forurettede, hvilket myndighederne ellers er forpligtede til efter persondataloven, medmindre særlige grunde taler herfor. Der blev herved henvist til, at oplysningen om, at offeret har anmodet om underretning, i sig selv vil kunne skabe eller forstærke et modsætningsforhold mellem offer og gerningsmand.

Det følger på den baggrund af § 741 g, stk. 3, at justitsministeren ved fastsættelsen af de nærmere regler om underretningsordningen bl.a. kan fastsætte regler om, at persondatalovens bestemmelser om oplysningspligt ikke finder anvendelse i forhold til den dømte. Denne hjemmel er udnyttet i bekendtgørelsens § 4. Gerningsmanden skal således ikke orienteres om myndighedens afgørelse om at underrette offeret.

Gerningsmanden vil i stedet blive informeret om underretningsordningens eksistens i kriminalforsorgens generelle vejledning til afsonere.

Anmodningen om underretning kan afslås, hvis væsentlige hensyn til gerningsmanden taler for det. Det fremgår således af den af Justitsministeriet nedsatte arbejdsgruppens overvejelser, som er gengivet i bemærkningerne til lovforslaget, at der kan være tilfælde, hvor der er risiko for hævn fra forurettedes side – f.eks. ved banderelaterede forbrydelser. Desuden kan det ikke udelukkes, at der vil være tilfælde, hvor hensynet til gerningsmandens privatliv overstiger hensynet til forurettedes interesse i tryghed, f.eks. hvis der er risiko for chikane fra tredjemand.

Politikredsene skal ved vurderingen af, om der foreligger sådanne væsentlige hensyn, lægge vægt på de oplysninger, som allerede er i deres besiddelse. Kun efter en konkret vurdering skal politiet søge at oplyse grundlaget for afgørelsen i videre omfang. En eventuel yderligere sagsoplysning bør i videst muligt omfang ikke ske ved at anmode gerningsmanden om en udtalelse om sagen, idet oplysningen om, at offeret har anmodet om underretning, i sig selv vil kunne skabe eller forstærke et modsætningsforhold mellem offer og gerningsmand.

Kun i tilfælde, hvor politikredsen efter en konkret vurdering afslår at give underretning, vil det være nødvendigt at meddele forurettede dette skriftligt. I andre tilfælde vil det således være tilstrækkeligt, at politikredsen i forbindelse med modtagelsen af anmodningen har oplyst, at forurettede kan regne med underretning ved udgang og løsladelse mv. Hvis anmodningen fremsættes skriftligt, bør politikredsens afgørelse om, at der skal gives underretning til forurettede, dog ligeledes meddeles skriftligt.

Politidirektørens afgørelse kan ikke påklages til en højere administrativ myndighed, jf. § 3, stk. 2, i bekendtgørelsen.

Der findes ikke efter gældende ret bestemmelser om underretning af forurettede om gerningsmandens eventuelle deltagelse i tv-programmer, radio-programmer eller skrevne interview.

2.2. Efter straffuldbyrdslovens § 59, stk. 1, har en indsat ret til i institutionen at udtale sig og i den forbindelse at lade sig fotografere til medierne. Denne ret kan dog begrænses af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, for at beskytte den forurettede ved lovovertrædelsen eller for i øvrigt at modvirke en åbenbar krænkelse af retsfølelsen, jf. stk. 2.

Bestemmelsen i straffuldbyrdelseslovens § 59 skal ses i sammenhæng med samme lovs § 55, ifølge hvilken de indsatte har adgang til at rette skriftlig henvendelse til bl.a. dagspressen og de elektroniske medier og § 46, der indebærer, at de indsatte under udgang sædvanligvis kan opnå kontakt med repræsentanter for medierne, der ligeledes kan tage kontakt til den pågældende indsatte under straffuldbyrdelsen efter reglerne om besøg, jf. § 51.

I medfør af straffuldbyrdelseslovens § 59, stk. 3, er der ved bekendtgørelse nr. 379 af 17. maj 2001 (mediebekendtgørelsen) fastsat nærmere regler om gennemførelsen af de indsattes ret efter stk. 1. Det fremgår heraf bl.a., at institutionen, forinden der gives tilladelse til interview mv., skal give den indsatte fornøden vejledning om de mulige følger af at stå frem i medierne, jf. bekendtgørelsens § 2. Afgørelse efter straffuldbyrdelseslovens § 59 og reglerne i bekendtgørelsen træffes af institutionens leder eller den, der bemyndiges dertil, idet kompetencen til at træffe afgørelse om tilladelse til tv-interview dog ikke kan delegeres til andre end en vicefængselsinspektør, økonomichef eller vicepolitimester (nu vicepolitidirektør), jf. bekendtgørelsens § 3.

Hvis en afsoner eller forvaringsdømt skal optages på tv, forudsætter det en tilladelse fra institutionen, hvis optagelsen foregår på institutionens område. Ved indsattes afgivelse af interview til en dagbladsjournalist, der indfinder sig på institutionens område, vil der ikke nødvendigvis blive indhentet specifik tilladelse hertil fra institutionen, idet den pågældende journalist i stedet vil kunne aflægge besøg i medfør af besøgsreglerne.

Hverken tv- eller radiooptagelser eller afgivelse af interview, der finder sted uden for institutionens område, kræver i sig selv tilladelse. I visse tilfælde vil institutionen dog i forbindelse med behandlingen af en ansøgning om udgangstilladelse blive bekendt med, at der planlægges sådanne optagelser mv. Dette gælder navnlig i de særlige tilfælde, hvor der meddeles udgangstilladelse med henblik på den dømtes deltagelse i en udflugt mv., hvorunder den dømte vil skulle optræde eller lignende. Som eksempel herpå kan nævnes et fængselskors optrædener.

3. Lovforslagets udformning

3.1. Mange ofre for især personfarlig kriminalitet vil i tiden efter forbrydelsen befinde sig i en særlig sårbar situation præget af utryghed. Nogle ofre kan bl.a. opleve en angst for at blive konfronteret med gerningsmanden. Først og fremmest kan frygten for fysisk at møde gerningsmand, når denne f.eks. har udgang eller er blevet løsladt, gøre det vanskeligt for offe-

ret at komme videre i hverdagen, men også risikoen for at blive konfronteret med gerningsmanden gennem eksempelvis et tv-program eller et avis-interview kan virke angstfremkaldende for offeret. Offeret kan derfor have en interesse i at vide, hvornår risikoen for at blive konfronteret med gerningsmanden er til stede. Alene det at vide, at man vil få besked på forhånd og ikke pludselig og intetanende – direkte eller indirekte – bliver konfronteret med gerningsmanden, kan være en tryghed og lette hverdagen for offeret.

Det foreslås derfor, at den gældende særlige underretningsordning i retsplejelovens § 741 g udvides til også at omfatte tilfælde, hvor gerningsmanden skal have en fremtrædende rolle i et tv- eller radioprogram produceret til visning her i landet eller skal optræde i et portrætinterview i et dansk dagblad, og at udvidelsen også gælder ved medvirken i optagelserne af et sådant tv- eller radioprogram eller interview, jf. 2. pkt. uden for institutionens område i tilfælde, hvor institutionen har meddelt tilladelse til udgang med viden herom.

Formålet med udvidelsen af ordningen er at afhjælpe den belastning, som et offer kan opleve ved indirekte at skulle konfronteres med gerningsmanden gennem medierne. For nogle ofre vil det oveni den frygt, som en sådan konfrontation kan fremkalde, kunne virke stødende at opleve gerningsmanden ytre sig og være vidne til den opmærksomhed og i visse tilfælde forherligelse, gerningsmanden tildeles som fremtrædende person i et tv- eller radioprogram eller som medvirkende i et portrætinterview i et dagblad. Ved at modtage underretning kan offeret forberede sig og tage de nødvendige forholdsregler.

Det bemærkes, at den foreslåede ordning ikke indebærer begrænsninger i den dømtes mulighed for at ytre sig, ligesom ordningen ikke i sig selv har betydning for, hvorvidt der konkret meddeles tilladelse til optagelser eller interview efter de gældende regler herom.

3.2. I forhold til gerningsmandens medvirken i optagelserne til et tv- eller radioprogram er det ikke alle situationer, hvor et offer konfronteres med gerningsmanden gennem tv eller radio, der vil være omfattet af ordningen. Der skal være tale om, at gerningsmanden er tildelt en fremtrædende rolle i programmet, dvs. at han eller hun deltager som hovedpersonen eller som en af flere hovedpersoner og har lejlighed til at ytre sig. Situationer, hvor gerningsmanden indtager en mere perifer rolle, eller hvor gerningsmanden

optræder i tv- eller radioprogrammet ved en tilfældighed, vil således ikke være omfattet.

Justitsministeriet har i tilknytning hertil overvejet, om ordningen bør omfatte alle typer af tv- eller radioprogrammer, herunder eksempelvis også interview med dømt i nyhedsindslag, eller om ordningen bør begrænses til visse programtyper, så som eksempelvis underholdnings- og såkaldte realityprogrammer. Det er Justitsministeriets opfattelse, at ordningen bør omfatte alle typer af tv- og radioprogrammer. Justitsministeriet har herved lagt vægt på, at det for offeret vil kunne virke stødende at se sin gerningsmand i en fremtrædende rolle i tv, uanset programmets karakter, ligesom det kan virke stødende at høre gerningsmanden i radioen. I praksis vil interview afgivet i forbindelse med nyhedsindslag eller lignende dog ofte være af så relativ kort varighed, at vurderingen af den dømtes rolle i programmet ofte konkret vil føre til, at programmet ikke omfattes af den foreslåede ordning, idet den pågældende ikke kan siges at have en fremtrædende rolle.

Det er ikke afgørende, om der er tale om optagelse til programmer, der forventes sendt i lokal eller landsdækkende tv/radio. Det er imidlertid en forudsætning, at det pågældende program produceres til visning her i landet. Ordningen vil således ikke omfatte programmer, der optages alene med henblik på visning i udlandet. Ordningen vil endvidere ikke omfatte optagelser til brug for dokumentarfilm, der alene sendes i biografen.

Ud over de ovenfor nævnte radio- og tv-programmer omfatter underrettingsordningen endvidere tilfælde, hvor der bringes portrætinterview i et dansk dagblad.

Ved dagblad forstås en avis, som udkommer mindst én gang ugentligt, og som henvender sig til en bred kreds af læsere. Et dagblad, der eksempelvis retter sig mod bestemte erhvervs- eller faggrupper, vil ikke være omfattet af ordningen. Der skal endvidere være tale om et dagblad, hvis indhold hovedsagelig består af redaktionelt stof (det vil sige ikke annoncer) i form af artikler mv. inden for et bredt emneområde. Det er ikke afgørende, om der er tale om et landsdækkende, regionalt eller lokalt dagblad.

Justitsministeriet har overvejet, hvilke typer af interview med den dømt ordningen bør omfatte. Det er Justitsministeriets opfattelse, at der ikke blot skal være tale om en artikel om den pågældende gerningsmand. Justitsministeriet har herved lagt vægt på, at det særligt vil virke stødende for offe-

ret, hvis der bringes et længere, personligt interview med gerningsmanden, hvor den pågældende får lejlighed til at udtale sig om sine personlige forhold. Den pågældende artikel skal således kunne karakteriseres som et egentligt portrætinterview af den dømte. Almindelige artikler som f.eks. har karakter af nyhedshistorier, hvor der alene formidles fakta om den pågældende dømte eller dennes straffesag samt artikler, hvor der alene bringes kortere udtalelser eller lignende fra gerningsmanden, vil derfor ikke være omfattet af underretningsordningen.

Justitsministeriet har overvejet, i hvilke situationer der skal kunne ske underretning. Underretning kan siges at være særligt relevant, når det pågældende tv- eller radioprogram *sendes*, eller når det pågældende portrætinterview *bringes* under gerningsmandens afsoning, hvor offeret kan have en større grad af forventning om ikke at blive konfronteret med sin gerningsmand. Dette kunne tale for at afgrænse ordningen til tilfælde, hvor den relevante myndighed (kriminalforsorgen mv.) er bekendt med, at programmet rent faktisk sendes eller portrætinterviewet bringes under gerningsmandens afsoning, uafhængigt af hvornår programmet er optaget eller interviewet er lavet.

Imod en sådan afgrænsning taler imidlertid for det første, at den relevante myndighed ikke kan forventes at være bekendt med, hvis gerningsmanden forud for sin indsættelse eller anbringelse er optaget som medvirkende i et tv- eller radioprogram eller har givet et portrætinterview. En sådan viden forudsætter, at optagelsen eller interviewet finder sted under afsoning og med den relevante institutions viden. Selv i sådanne tilfælde vil der for det andet være en række tilfælde, hvor den relevante myndighed ikke nødvendigvis ved, hvornår eller om programmet eller interviewet rent faktisk sendes eller bringes. I praksis kan det således ikke udelukkes, at et planlagt tv- eller radioprogram eller portrætinterview enten udskydes eller fremrykkes, uden at den relevante myndighed bliver gjort bekendt hermed, ligesom den relevante myndighed bl.a. ikke kan forventes at have kendskab til eventuelle genudsendelser eller lignende genbrug.

På den baggrund – og idet det efter Justitsministeriets opfattelse er væsentligt at udforme en ordning, som så vidt muligt bygger på objektive og let administrerbare kriterier – finder Justitsministeriet, at underretningsordningen bør afgrænses til tilfælde, hvor det pågældende tv- eller radioprogram *optages* under gerningsmandens afsoning. Det vil i den forbindelse være uden betydning, hvornår programmet forventes sendt. Tilsvarende bør underretningsordningen, for så vidt angår portrætinterview, afgrænses

til tilfælde, hvor det pågældende interview *laves* under gerningsmandens afsoning, og det er således også her uden betydning, hvornår det pågældende portræt rent faktisk bringes.

Underretningsordningen vil alene omfatte tv- og radioprogrammer samt portrætinterview, der optages eller laves med myndighedernes viden. Ordningen omfatter således navnlig optagelser eller interview, der finder sted på den relevante institutions område. Tilfælde, hvor den dømte medvirker i optagelsen af et tv- eller radioprogram eller stiller op til et portrætinterview uden for institutionens område, omfattes ligeledes, såfremt institutionen har meddelt tilladelse til den dømtes udgang med viden om den pågældendes medvirken i optagelserne eller interviewet. Tilfælde, hvor den dømte deltager i et tv- eller radioprogram eller et portrætinterview, der optages eller laves under udgang eller anden form for ophold uden for institutionen, og som institutionen ikke er vidende om i forbindelse med behandlingen af en ansøgning om udgangstilladelse, vil dermed falde uden for ordningen.

Der vil, for så vidt angår tilfælde, hvor gerningsmanden optræder med et portrætinterview i dagblade, i øvrigt være en række situationer, hvor institutionen ikke vil være bekendt med, at den indsatte under afsoningen har kontakt til en repræsentant for medierne. Dette gælder bl.a. i tilfælde, hvor den indsatte i medfør af straffuldbyrdelseslovens § 55 om retten til brevveksling eller straffuldbyrdelseslovens § 57 om retten til at føre telefonsamtaler fra institutionen afgiver skriftlige eller mundtlige interview til pressen, uden at institutionen har viden herom. Sådanne interview, som foretages fra institutionen uden myndighedernes viden, vil ligeledes falde uden for underretningsordningen.

I medfør af straffuldbyrdelseslovens § 51 har de indsatte endvidere ret til at modtage besøg. Det vil ikke nødvendigvis fremgå af en besøgsansøgning fra eksempelvis en freelance journalist på research, at vedkommende vil aflægge besøg i denne egenskab. Det forudsættes imidlertid, at de relevante institutioner i fornødent omfang gør sig bekendt med, hvilke medier der aflægger besøg på institutionerne, således at der kan ske underretning af en given forurettet i tilfælde omfattet af ordningen. Det bemærkes i den forbindelse, at den under pkt. 2.2. nævnte mulighed for at begrænse de indsattes ret til at udtale sig til medierne af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, for at beskytte den forurettede ved lovovertrædelsen eller for i øvrigt at modvirke en åbenbar krænkelse af retsfølelsen, jf. straffuldbyr-

delseslovens § 59, stk. 2, i forvejen forudsætter, at institutionen er bekendt med, at en indsat planlægger at udtale sig til medierne.

At den pågældende institution er bekendt med, at en indsat modtager besøg fra eksempelvis en journalist vil imidlertid i sig selv næppe være tilstrækkeligt til, at institutionen har den forudsatte viden, der kan udløse en underretning af den forurettede. Ordningen forudsætter derfor, at de relevante medier/journalister bidrager med de fornødne oplysninger, der gør det muligt for institutionen at vurdere, om det pågældende program/interview omfattes af ordningen, herunder bl.a. i henseende til programets/interviewets karakter og afgrænsningen af de omfattede medier.

Som nævnt ovenfor vil det i en række tilfælde ikke være muligt at oplyse offeret om det præcise tidspunkt for offentliggørelse. Dette kan som anført enten skyldes, at en planlagt visning eller udsendelse fremrykkes, udskydes, genudsendes eller helt udgår. Underretningen af offeret bør dog, i det omfang det er den underrettende myndighed bekendt, så vidt muligt indeholde oplysninger om det forventede sende- eller udgivelsestidspunkt. Også i denne henseende forudsættes det, at det pågældende medie så vidt muligt bidrager med oplysninger herom.

Det forhold, at medierne forudsættes at bidrage med de oplysninger, der er relevante for at forurettede kan blive underrettet, indebærer ikke i sig selv nogen indskrænkning i den dømtes adgang til at udtale sig til medierne.

Det bemærkes endvidere, at de pågældende oplysninger kun i nødvendigt omfang forudsættes videregivet til den forurettede. Det drejer sig i særdeleshed om oplysningerne om, hvornår og i hvilket medie et program/et portræt forventes bragt. Nærmere indholdsmæssige oplysninger om det pågældende tv-program mv. forventes imidlertid ikke videregivet til den forurettede.

Ved gerningsmandens deltagelse i en program- eller portrætserie forudsættes underretning alene at skulle ske én gang, og når optagelserne eller interview til den pågældende program- eller portrætserie starter. Dette varetager efter Justitsministeriets opfattelse på tilstrækkelig måde formålet med ordningen – nemlig at ”advare” offeret om, at vedkommendes gerningsmand forventes at skulle optræde i et tv- eller radioprogram som fremtrædende person eller i et portrætinterview i et dagblad.

Der foreslås ingen ændringer i afgrænsningen af de lovovertrædelser, som følge af hvilke underretning kan komme på tale. Ligeledes foreslås der ingen ændringer i forhold til, at underretning alene gives efter anmodning fra den forurettede.

Den foreslåede ændring af § 741 g, stk. 1, vil således indebære, at gerningsmandens deltagelse som en fremtrædende person i et tv- eller radioprogram, der produceres til visning her i landet, eller i et portrætinterview i et dansk dagblad sidestilles med gerningsmandens løsladelse mv. Hvis lovforslaget vedtages, vil Justitsministeriet ændre bekendtgørelsen om underretning ved udgang og løsladelse mv., således at underretning ved gerningsmandens deltagelse i de pågældende medier ligeledes omfattes heraf.

Forudsætningen for, at ofrene effektivt vil kunne benytte muligheden for at få underretning, vil være, at de er bekendt med, at muligheden eksisterer. Ordningen forudsættes derfor at skulle fremgå af den generelle information, som er tilgængelige for ofre.

3.3. Justitsministeriet har overvejet, om videregivelse af oplysninger til offeret om gerningsmandens medvirken i det pågældende tv- eller radioprogram eller portrætinterview samt oplysninger om forventet tidspunkt for offentliggørelse bør forudsætte, at det pågældende dagblad, tv- eller radioproduktionsselskab underrettes konkret herom. Efter Justitsministeriets opfattelse må det imidlertid efter gennemførelse af den foreslåede ordning kunne forudsættes, at de relevante medier er bekendt med ordningen, samt med at der inden for ordningens rammer vil kunne ske underretning af offeret. Det bemærkes i tilknytning hertil, at et medie i de situationer, der omfattes af ordningen, i almindelighed vil vide, at den person, som skal deltage i vedkommende tv- eller radioprogram eller interview, er afsoner, og dermed også vil vide, at der kan være et offer, som i givet fald vil blive underrettet om optagelsen af det pågældende tv- eller radioprogram eller det pågældende portrætinterview og det forventede tidspunkt for offentliggørelse. Hertil kommer, at vedkommende afsoner ikke selv konkret bliver gjort bekendt med, hvorvidt vedkommendes offer får underretning.

3.4. Justitsministeriet har overvejet, om underretningsordningen i forbindelse med gerningsmandens deltagelse i et tv- eller radioprogram eller et portrætinterview alene skal finde anvendelse i forhold til overtrædelser, der begås efter lovens ikrafttræden. Af hensyn til i videst muligt omfang at yde en effektiv beskyttelse af ofrene finder Justitsministeriet imidlertid, at ordningen også bør gælde i forhold til allerede begåede grovere overtræ-

delser af straffeloven, herunder overtrædelser begået forud for ikrafttrædelsen af den gældende underretningsordning i forbindelse med løsladelse mv.

Det bemærkes i den forbindelse, at muligheden for at modtage underretning som anført ovenfor forudsættes at fremgå af det generelle informationsmateriale, der er tilgængelige for ofre. Bistandsadvokater, kontaktpersoner mv. vil herudover kunne informere offeret om muligheden for underretning, hvis der konkret er anledning til det, og det skønnes at være relevant.

Da ordningen herved vil kunne komme til at omfatte dømte, der ved lovens ikrafttræden allerede er påbegyndt afsoning, forudsættes disse generelt i forbindelse med lovens ikrafttræden at blive gjort bekendt med ordningen gennem en opdateret version af kriminalforsorgens generelle vejledning, jf. herom pkt. 2.1 ovenfor.

4. De økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Forslaget skønnes ikke at medføre merudgifter for politiet, anklagemyndigheden eller kriminalforsorgen af betydning.

Forslaget om en udvidet underretningsordning har ikke økonomiske og administrative konsekvenser for kommuner og regioner.

5. De økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.

Lovforslaget har ingen økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet.

6. De administrative konsekvenser for borgerne

Forslaget har ikke administrative konsekvenser for borgerne.

7. De miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

8. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

9. Hørte myndigheder mv.

Et udkast til lovforslag har været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Østre Landsret, Vestre Landsret, Sø- og Handelsretten, samtlige byretter, Domstolsstyrelsen, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Rigsadvokaten, Foreningen af Offentlige Anklagere, Rigspolitiet, Politiforbundet, Fængselsforbundet i Danmark, Foreningen af Fængselsinspektører m.fl., Kriminalforsorgsforeningen, HK-Landsklubben for Kriminalforsorgen, Kriminalforsorgens lokale præsteforening, Landsklubben af socialrådgivere i Kriminalforsorgen, Erstatningsnævnet, Datatilsynet, Det Kriminalpræventive Råd, Kommunernes Landsforening, Danske Regioner, Advokatrådet, Danske Advokater, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Institut for Menneskerettigheder, Amnesty International, Retsikkerhedsfonden, Dansk Retspolitisk Forening, Kriminalpolitisk Forening (KRIM), Offerrådgivningen i Danmark, Landsforeningen Hjælp Voldsofre, Landsorganisationen for Kvindekrisecentre, Joan-Søstrene, Dansk Journalistforbund, Danske Mediers Forum, Boxer TV ApS, Canal Digital Danmark A/S, Dk4, DR, I/S DIGI-TV, METV - Mesopotamia TV, MTG A/S, Viasat, SBS TV A/S, SBS-Net, Stofa A/S, Teracom (Broadcast Service Danmark A/S), TV Midt Vest, TV SYD, TV 2 Sport A/S, TV 2/Bornholm, TV 2/DANMARK A/S, TV 2/FYN, TV 2/Lorry, TV 2/Nord, TV 2/Øst, TV 2/Østjylland, TV 3 A/S, Kanal Hovedstaden, Kanal 23, YOUSEE, Danmarks Lokal-Tv Forening, Dansk Student Tv Forening, Producentforeningen, De Danske Dagblades Forening, Berlingske Media, Danske Medier, JP Politikens Hus, Gold FM/Klassisk FM ApS, Radio 100FM, Radio 2, Radio Nova FM, Radio Pop FM, Radio 24Syv, SBS Radio A/S.

10. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/ mindreudgifter	Negative konsekvenser/ merudgifter
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen af betydning
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen af betydning
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser	Ingen	Ingen

for erhvervslivet		
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter	

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til retsplejelovens § 741 g, stk. 1

Det forslås, at den gældende underrettningsordning i retsplejelovens § 741 g, stk. 1, udvides, således at forurettede også får mulighed for at blive underrettet i situationer, hvor gerningsmanden under sin afsoning medvirker i optagelserne til et tv- eller radioprogram produceret til visning her i landet, hvori den pågældende skal have en fremtrædende rolle eller i et portrætinterview i et dansk dagblad.

Det er ikke alle situationer, hvor et offer konfronteres med gerningsmanden gennem tv, radio eller dagblade, der omfattes. I forhold til tv- og radioprogrammer skal der være tale om, at gerningsmanden er tildelt en fremtrædende rolle i programmet, dvs. at han eller hun deltager som hovedpersonen eller som en af flere hovedpersoner og har lejlighed til at ytre sig. Situationer, hvor gerningsmanden indtager en mere perifer rolle, eller hvor gerningsmanden indgår i programmet ved en tilfældighed, vil således ikke være omfattet.

Ordnningen omfatter alle typer af tv- og radioprogrammer. Det er således uden betydning, om det pågældende program produceres af eksempelvis en nyhedsredaktion eller en underholdningsredaktion. Det afgørende vil være, hvorvidt gerningsmanden skal have en fremtrædende rolle i programmet. Dette vil typisk kunne forekomme ved underholdningsprogrammer og såkaldte realityprogrammer. Som eksempler på programmer, der typisk vil være omfattet af den foreslåede ordning, kan nævnes programmer, der følger dagligdagen for en gruppe af afsonere i et fængsel eller som følger en gruppe af afsonere, der deltager i særlige projekter, herunder projekter af resocialiserende karakter så som oplæring i madlavning, korsang mv.

I modsætning hertil vil tv- eller radiointerview afgivet i forbindelse med nyhedsindslag eller lignende ofte være af så kort varighed, at en vurdering af den pågældendes rolle konkret vil føre til, at programmet ikke omfattes af den foreslåede ordning, idet den pågældende ikke kan siges at skulle indtage en fremtrædende rolle.

I forhold til portrætinterview vil et længere, personligt interview med gerningsmanden, hvor den pågældende får lejlighed til at udtale sig om sine personlige forhold være omfattet af ordningen. Den pågældende artikel skal således kunne karakteriseres som et egentligt portrætinterview af den dømte. Almindelige artikler som f.eks. har karakter af nyhedshistorier, hvor der alene formidles fakta om den pågældende dømte eller dennes straffesag samt artikler, hvor der alene bringes kortere udtalelser eller lignende fra gerningsmanden, vil derimod ikke være omfattede.

Den foreslåede underretningsordning omfatter tilfælde, hvor det pågældende tv- eller radioprogram optages under gerningsmandens afsoning. Det er i den forbindelse uden betydning, hvornår programmet forventes sendt. Tilsvarende omfatter underretningsordningen tilfælde, hvor et dagbladsinterview laves under gerningsmandens afsoning, og det er således også her uden betydning, hvornår det pågældende portræt rent faktisk bringes.

Alene programmer og portrætinterview, der optages eller laves med den relevante institutions viden, vil være omfattet af ordningen. Ordningen vil hermed typisk omfatte optagelse af tv- og radioprogrammer i institutionen samt interview, der afgives under journalistens tilstedeværelse i institutionen, men også programmer og andre interview der optages under udgang vil være omfattet, hvis der er meddelt tilladelse til udgang med viden om gerningsmandens medvirken i optagelserne eller portrætinterviewet.

Navnlig i de atypiske tilfælde, hvor det efter en konkret vurdering må antages, at den dømte vil skulle indtage en fremtrædende rolle i et nyhedsindslag i tv eller radio og dermed vil være omfattet af ordningen, vil det i praksis kunne være vanskeligt, hvis ikke umuligt at foretage underretning af offeret, inden programmet sendes. Dette skyldes, at der navnlig ved nyhedsindslag vil kunne ske optagelse med kort varsel, ligesom sådanne indslag vil kunne blive sendt direkte. Tilsvarende vil det i praksis kunne være vanskeligt eller endog umuligt at foretage underretning, inden et portrætinterview bringes i et dagblad, idet dagblade ofte vil operere med korte dead-

lines. I sådanne situationer forudsættes det, at den relevante myndighed udfolder rimelige bestræbelser på at underrette forurettede, hvilket efter omstændighederne vil kunne ske telefonisk.

Selvom tidspunktet for offentliggørelse ikke er afgørende for, om ordningen finder anvendelse, bør underretningen af offeret så vidt muligt indeholde oplysninger om det forventede tidspunkt for offentliggørelse, i det omfang det er den underrettende myndighed bekendt.

Er der tale om optagelse af flere programmer i en programserie eller en serie af artikler som portrætterer en gerningsmand, vil underretning alene skulle ske én gang. Er der derimod tale om optagelse af flere forskellige programmer/programserier eller forskellige artikler, der ikke har nogen indbyrdes sammenhæng, forudsættes offeret at blive underrettet om hvert enkelt program/programserie eller artikel/artikelserie.

Med den foreslåede ændring ligestilles underretningsordningen i tilfælde af gerningsmandens deltagelse i visse medier med underretningsordningen i tilfælde af gerningsmandens løsladelse mv. I overensstemmelse hermed vil Justitsministeriet, hvis lovforslaget vedtages, ændre bekendtgørelse nr. 809 af 29. juni 2011 om underretning ved udgang og løsladelse mv., således at reglerne heri også kommer til at omfatte underretning i tilfælde af gerningsmandens deltagelse som fremtrædende figur i et tv- eller radio-program eller gerningsmandens medvirken i portrætinterview i et dagblad.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.1-3.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 2

Bestemmelsen fastsætter lovens ikrafttrædelsestidspunkt. Loven træder i kraft den [DATO].

Loven finder anvendelse i forhold til tv- og radioprogrammer, der optages efter lovens ikrafttrædelsestidspunkt samt portrætinterview, der gives til dagblade efter lovens ikrafttrædelsestidspunkt. Det afgørende er således ikke, hvornår det strafbare forhold er begået, men derimod, hvornår tv- eller radioprogrammet optages eller portrætinterviewet gives. Loven vil således også finde anvendelse i forhold til ofre, hvis gerningsmand allerede

er dømt, uanset om afsoning eller anbringelse på hospital, institution mv. i henhold til dom er påbegyndt eller ej.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 3

Bestemmelsen vedrører lovens territoriale gyldighed.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 1

I retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. nr. 1008 af 24. oktober 2012, som ændret ved § 1 i lov nr. 1242 af 18. december 2012 og § 1 i lov nr. 1387 af 23. december 2012, foretages følgende ændringer:

§ 741 g. I sager, hvor der er afsagt dom om ubetinget fængselsstraf for en grovere overtrædelse af straffeloven, hvor vold, trusler eller anden personfarlig kriminalitet indgår, eller en sædelighedsforbrydelse, underrettes den forurettede efter anmodning om tidspunktet for den dømtes første uledsagede udgang og løsladelse og om eventuel undvigelse, hvis den dømte har været varetægtsfængslet før dom og ikke har været løsladt mellem dommens afsigelse og fuldbyrdelse. Er den forurettede afgået ved døden, underrettes den forurettedes nære pårørende efter anmodning. Underretning kan afslås, hvis væsentlige hensyn til gerningsmanden taler for det.

Stk. 2-3 (...)

1. I § 741 g, stk. 1, indsættes efter 1. pkt.: »I sådanne tilfælde underrettes den forurettede desuden efter anmodning, hvis gerningsmanden under afsoning og på institutionens område med institutionens viden medvirker i optagelserne til et tv- eller radioprogram produceret til visning her i landet, hvori den pågældende har en fremtrædende rolle, eller i et portrætinterview i et dansk dagblad. Det samme gælder

Gældende formulering

Lovforslaget

ved medvirken i optagelserne af et sådant tv- eller radioprogram eller interview, jf. 2. pkt. uden for institutionens område i tilfælde, hvor institutionen har meddelt tilladelse til udgang med viden herom. «